

Makrofinanční pomoc Ukrajině jako součást snah o stabilizaci ve východním sousedství EU

Ing. Ivana Dostálová

Institut evropské integrace, NEWTON College, a. s.

Vědeckopopularizační seminář

Evropská unie a její proměny v období globální nestability

Brno, 20. listopadu 2015

Projekt byl v období 1. 9. 2009 – 31. 8. 2012 spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky, od 1. 9. 2012 do 31. 8. 2017 se projekt nachází ve fázi udržitelnosti.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Východní sousedství EU

- 6 zemí
- Arménie, Ázerbajžán, Bělorusko, Gruzie, Moldávie, Ukrajina
- Makrofinanční pomoc EU se nyní týká
- Arménie, Gruzie a Ukrajiny

Jean-Claude Juncker, předseda Evropské komise při zveřejnění návrhu třetího balíčku makrofinanční pomoci EU Ukrajině, Riga, 8. ledna 2015 (<http://europa.eu>)

- *„Ukrajina není osamocena. Evropa je jednotná v podpoře Ukrajiny a reformního programu její nové vlády.*
- *Evropská unie již poskytla nebývalou finanční podporu a dnešní návrh je důkazem, že jsme připraveni pomáhat i nadále.*
- *To je evropská solidarita v praxi. Jako vždy jde ruku v ruce se závazkem provádět reformy, které jsou na Ukrajině naléhavě nutné.“*

Larry Summers, profesor ekonomie na Harvardu, bývalý ministr financí USA,
19. 9. 2015, z článku Proč je dohoda o ukrajinském dluhu důležitá nejen pro Ukrajinu, ale také pro Západ (www.minfin.gov.ua)

- *„Historici se budou divit, proč mezinárodní společenství investovalo desetkrát více peněz do Řecka než na podporu reformující se Ukrajiny od začátku jejich krize.*
- *Na podporu Ukrajiny nelze nahlížet jen jako na zahraniční pomoc zemi, prosazující reformy, i když i to je pravda.*
- *Západ podporuje Ukrajinu jako investici do základních bezpečnostních zájmů USA a Evropy.*
- *Je možné, že vnitřní evropské půjčky jsou zvláštní kategorií, ale k dnešku je potenciální expozice Mezinárodního měnového fondu vůči Řecku 41 miliard dolarů ve srovnání s pouze 22 miliardami dolarů pro Ukrajinu.“*
- Pozn.: částka pro Ukrajinu se skládá z 4,2 mld. USD čerpaných v 2014 z půjčky dohodnuté v roce 2014 + nová půjčka 17,5 mld. USD schválená v roce 2015 (z níž bylo ve dvou tranších vyčerpáno k 30. září 6,7 mld. USD)

Arsenij Jaceňuk, ukrajinský premiér, před dosažením dohody se soukromými zahraničními věřiteli o restrukturalizaci dluhu – o možnosti, že by Ukrajina nesplácela zahraniční půjčky v souladu se zákonem „o moratoriu na splácení státního a místního dluhu a státních záruk“ , který byl přijat ukrajinským Parlamentem 19. května 2015 (www.kmu.gov.ua)

- *„Ukrajina získává podporu od mezinárodních partnerů, ale ta je nedostatečná, pokud vláda nepřijme správné a silné rozhodnutí vedoucí nejen k vyrovnaní rozpočtu, ale i k tomu, abychom nepřenášli dluhovou zátěž na budoucí generace.*
- *Chceme dluh splácet, ale za podmínek nabídnutých naší vládou a Ukrajinou.“*

Arsenij Jaceňuk, ukrajinský premiér, po dosažení dohody se soukromými zahraničními věřiteli o restrukturalizaci dluhu a jeho částečném odpuštění
27. srpna 2015 (www.kmu.gov.ua)

- *„Nedojde ke státnímu bankrotu, který tolik očekávali naši nepřátelé.*
- *Nebyla velká naděje, že úspěšně zvládneme jednání s věřiteli, ale Ukrajina to po šesti měsících jednání dokázala. Dosáhla dohody s Výborem soukromých věřitelů.*
- *Podarilo se nám dosáhnout odpuštění dluhu ve výši 20 % z 18 mld. USD, konkrétně 3,6 mld. USD.*
- *Splácení jistiny dluhu bude odloženo o 4 roky, nyní budeme platit pouze úroky a poplatky.“*

Obsah prezentace

- 1) Z obecného pohledu - makrofinanční pomoc EU třetím partnerským zemím jako jeden z nástrojů pro zvýšení vnější stability EU
- 2) Hospodářská situace na Ukrajině, zadlužování, hrozba přesunu uprchlíků
- 3) Současný stav v poskytování pomoci EU a MMF Ukrajině
- 4) Závěr

1) Makrofinanční pomoc EU jako nástroj pro stabilizaci ekonomik v případě náhlého zhoršení platební bilance třetích partnerských zemí

- ❖ *Možní příjemci: země geograficky a hodnotově blízké EU, které mají zavedeny demokratické postupy (nezávislé volby, systém několika politických stran, dodržování lidských práv, ochrana menšin)*
- ❑ **V rámci politiky rozšíření (Enlargement Policy) kandidátské země** (Albánie, Makedonie, Černá Hora, Srbsko, Turecko) a **potenciálně kandidátské země** (Bosna a Hercegovina a Kosovo)
- ❑ **V rámci Evropské politiky sousedství** (European Neighbourhood Policy), která je nosným pilířem vnější evropské politiky, **jižní a východní sousedi EU** (16 států plus Kyrgyzstán jako spřátelená země), **u východního sousedství EK se nyní týká Arménie** (jednání bez výsledku od února 2013), **Gruzie a Ukrajiny** (poskytování pomoci - Gruzie granty a půjčka, Ukrajina půjčka)
- ❖ **Ukrajina je východním sousedem EU**
- ❖ makrofinanční pomoc je poskytována jako státu východní skupiny zemí Evropské politiky sousedství, nikoliv jako příprava na členství v EU (o které neúspěšně požádala již v roce 2005)

Makrofinanční pomoc EU (Macro-financial assistance, MFA)

- Ve formě grantů nebo střednědobých půjček
- K řešení vážných problémů platební bilance a veřejných rozpočtů
- Pomoc probíhá jako doplněk pomoci MMF, je podmíněna plněním domluveného programu reforem, podmínkou je plnění programu MMF
- Rada EU schválí rozhodnutí o poskytnutí MFA – výši půjčky, počet tranší a dobu poskytování pomoci
- Pak Komise dohodne s vládou program reforem uvedený v Memorandu o porozumění
- Do země jezdí kontrolní mise (tzv. Troika – skupiny analytiků MMF, EK a ECB), kontrolují plnění programu
- Po splnění domluvených podmínek jsou uvolňovány tranše pomoci, při neplnění je pomoc pozastavena

MFA je poskytována na základě Lisabonské smlouvy (SFEU)

- *Článek 212*
- Evropský parlament a Rada přijmou řádným legislativním postupem opatření nezbytná k hospodářské a finanční pomoci
- Zapojení Evropského parlamentu poskytnutí pomoci zpomaluje, protože Evropský parlament si přidává různé podmínky pro uvolňování tranší
- Členské státy by preferovaly rozhodování bez vlivu Evropského parlament, to by ale muselo být zdůvodněno naléhavostí finančních potřeb země příjemce

Možností je podle Lisabonské smlouvy i rozhodnutí Rady bez Evropského parlamentu

- *Článek 213*
- *Vyžaduje-li situace ve třetí zemi naléhavou finanční pomoc ze strany Unie, přijme Rada na návrh Komise nezbytná rozhodnutí*
- *To bylo použito u rozhodnutí o poskytnutí makrofinanční pomoci v dubnu 2014 s ohledem na „vážnou politickou krizi, slabé a rychle se zhoršující situace platební bilance a rozpočtového stavu, kdy se země propadala do hospodářské recese a z půjčky poskytnuté Ruskem z oficiální státní rezervy (National Welfare Fund, celkově příslib 15 mld. Dolarů) byla vyplacena v prosinci 2013 první tranše ve výši 3 mld. USD.“*
- *Ukrajina tehdy stála na pokraji státního bankrotu*
- *Pokud by rozhodnutí bylo na základě článku 2012, odhadovala Evropská komise, že by se nestihla výplata v prvním pololetí 2014*
- *Další MFA pomoc rozhodnutá v dubnu 2015 ve výši 1, 8 mld. euro již byla řádným legislativním postupem (Evropský parlament slíbil, že nebude zdržovat výměnou za své zapojení)*
- *Ukrajina stála i tehdy na hranici státního bankrotu a začínala jednání o odpuštění části předchozího dluhu poskytnutého zahraničními soukromými věřiteli*

Makrofinanční pomoc EU

- Není rozvojová pomoc - neslouží k podpoře rozvoje země, infrastruktury, zvyšování životní úrovně
- Není humanitární pomoc – neřeší následky živelných katastrof nebo havárií
- Není pravidelným vylepšováním státního rozpočtu, nebo devizových rezerv národní banky
- Nemůže problémy udržitelně vyřešit a ani to nemá za cíl, odpovědnost je na konkrétní vládě

- Je poskytována *ad hoc* „v případě naléhavé potřeby“ na střední období (zpravidla dva až tři roky) na vyrovnání vnější a/nebo vnitřní nerovnováhy
- Zejména proto, aby země mohla splácet zahraniční dluhy (platební bilance) a/nebo vyrovnat nerovnováhu státního rozpočtu

- Za situace, kdy si nedokáže sama sehnat peníze na mezinárodních finančních trzích, protože úroky jsou příliš vysoké
- Když jsou devizové rezervy nedostatečné – za normu se berou zdroje na krytí třech měsíců dovozu

- Jde o půjčky nebo granty, případně kombinaci, podle příjmové úrovně země (Ukrajina se nekvalifikuje na granty)

Makrofinanční pomoc EU - postup v praxi

- Vláda požádá o pomoc MMF a Evropskou komisi
- MMF vyhodnotí situaci, vypočítá potřebu vnějšího financování, tj. kolik zemi chybí (*zhruba sečte, co má vláda vrátit zahraničním věřitelům – jistina, úroky, poplatky*)
- To nazve vnější finanční mezerou (external financial gap), kterou částečně pokryje, částečně přispěje EU, případně další věřitelé nebo sám příjemce
- MMF s vládou přijímající země podepíše Memorandum o porozumění (dohodnutý nápravný hospodářský program s úkoly pro rozpočtovou politiku a další politiky), pak MMF vydá rozhodnutí o půjčce a vyplatí první tranši
- EU vydá rozhodnutí o půjčce, Komise se zemí podepíše další Memorandum o porozumění (doplňující podmínky pro hospodářská opatření), první tranše je vyplacena po ratifikaci Memoranda parlamentem země příjemce, další za několik měsíců, pokud je plněn program MMF i program EU

2) Hospodářská situace na Ukrajině – po prudkém poklesu mírná stabilizace

■ V roce 2014

- **hospodářský pokles o 7 % HDP, míra inflace 25 %, rozpočtový schodek 10 % HDP** (z toho schodek společnosti Naftogaz 6 % HDP)
- Pokles devizových rezerv, prudký pokles kurzu domácí měny, ztráta důvěry investorů, odliv bankovních vkladů nerezidentů do zahraničí, ztráta daňových výnosů z průmyslové základny na východě země

■ Pro rok 2015 očekává národní banka Ukrajiny

- **Hospodářský pokles o 11 % HDP, míru inflace 44 % a rozpočtový schodek 7 % HDP** (včetně schodku společnosti Naftogaz ve výši 3 % HDP)
- Devizové rezervy v únoru klesly na 6,4 mld. USD (pokrytí 1,2 měsíců dovozů), v srpnu se zvýšily na 12,6 mld. USD (pokrytí 3,1 měsíců dovozu) převedením tranší půjček od MMF, SB a EU
- Vnější nerovnováha poklesla – příčinou je pokles dovozů způsobený poklesem disponibilních příjmů obyvatelstva a slabou investiční aktivitou

Vysoká korupce, nízké výtěžky

- Míra vnímání korupce podle Transparency International v 2014:
- Nejlepší – Dánsko (1), Finsko (3), Švédsko (4), Německo (12), ČR (53),
- **142. Ukrajina ze 174 zemí**

- Podle Světové banky srovnání hospodářské úrovně v roce 2014 (v HDP/*per capita* v dolarech v ppp):
- Ukrajina: 8 665 dolarů, ČR 30 444 dolarů, Německo 45 615 dolarů, Rusko 25 635 dolarů
- Minimální hodinová mzda na Ukrajině určována v zákonu o státním rozpočtu –
- od 1. 1. 2015 byla 7,29 UAH, od 1. 9. zvýšena na 8,29 UAH (*sociální transfery byly zvýšeny cca o 13 až 18 %. Kvůli financování války byly sníženy a nyní po odpuštění části dluhu soukromými zahraničními věřiteli je vláda zvyšuje*)
- Minimální hodinová mzda v Německu od 1. 1. 2015 je 8,50 EUR

- *1 euro = 23,60 UAH podle kurzového lístku Ukrajinské národní banky z 5.10.2015*

Ukrajina se zadlužuje

- **V roce 2013 podle Eurostatu vládní dluh 40 % HDP (průměr EU byl 87 % HDP)**
- **V roce 2014 se vládní dluh Ukrajiny (včetně záruk) zvýšil na 71 % HDP**
- V důsledku vysokého rozpočtového schodku a oslabené domácí měny se v roce 2014 zvýšil o více než 30 p.b.
- Na zadluženosti se podepsalo podstatné zvýšení vnějšího dluhu a velká rekapitalizace bankovního sektoru
- **Pro rok 2015 MMF očekává, že se vládní dluh zvýší na 94 % HDP**
-
- **Cílem programu MMF je pokles vládního dluhu (včetně vládních záruk) pod 71 % HDP do roku 2020**
- *Pozn.: Ukrajina vykazuje vládní dluh včetně vládních záruk na rozdíl od zemí EU. Ke konci června 2015 z celkově vykazovaného dluhu vlády činily vládní záruky 15,9 %)*

Srovnání vládního dluhu předchozího a současného režimu je možné (jsou dostupná čísla), ale nejsou zajištěny srovnatelné podmínky

V absolutní hodnotě uvádí ukrajinské Ministerstvo financí (<http://index.minfin.com.ua/index/debtgov/>) k 1. červenci 2015 -

- Celkový dluh (včetně vládních záruk) ve výši 68,43 mld. USD
-
- z toho zahraniční dluh (včetně vládních záruk) ve výši **43,76 mld. USD**
- V lednu 2014 (koncem předchozí vlády) byl zahraniční dluh (včetně vládních záruk) **37,53 mld. USD**, tj. zvýšení o cca 16 %
- *Ukrajina má nyní menší území (bez Krymu, Sevastopolu a Donbasu), válečný konflikt není ukončený, dochází k transformaci hospodářství a státní správy na západní standardy, existuje velký rozsah korupce a šedé ekonomiky, propastné příjmové rozdíly (oligarchové), byla vysoká inflace, došlo k prudkému znehodnocení měny, které zhoršuje podmínky pro splácení zahraničních půjček*
- *V lednu 2014 kurs 1 USD = 8 UAH; v únoru 2015 nastal výkyv až na 27 UAH, od dubna 2015 se kurs ustálil na cca 1 USD = 21 UAH*
- *Země vydává nestandardně vysoké výdaje na obranu - v roce 2015 i plán na rok 2016 ve výši 5 % HDP*

Ukrajina se vylidňuje, počet obyvatel klesá

- Ukrajina získala nezávislost v srpnu 1991, v následném referendu v prosinci 1991 podpořilo nezávislost přes 90 % obyvatel, z toho v Donbasu přes 80 %, na Krymu 54 %
- Tehdy měla 51.6 milionů obyvatel
- Silná emigrace do Ruska (nyní zvýšená o cca 900 tisíc obyvatel kvůli konfliktu), velká skupina žije v USA, Kanadě, Brazílii, Izraeli, Polsku a dalších zemích EU
- V roce 2015 má jen 42,7 milionů obyvatel bez „dočasně obsazeného Krymu a Sevastopolu“, včetně oblastí, kde „probíhají antiteroristické operace, ATO“ (*pokud by ztratila i Donbas, snížil by se počet obyvatel o něco více než desetinu*)
- Nízká střední délka života zejména u mužů (65 let, u žen 75 let)
- Jedna z největších měr zasažení infekcí HIV/Aids ve východní Evropě, zejména ve věznicích, existence tuberkulózy, žloutenky
- Nyní emigruje v průměru 11 osob denně
- *Podle informace ze semináře nevládní instituce Evropské hodnoty k migrační krizi (21. října 2015) se zhruba za dva roky (dvě zimy) vnitřní uprchlíci dávají do pohybu*

V zemi přes 1,4 milionů vnitřně vysídlených osob (internally displaced persons, IDPs), vláda neplatí sociální transfery lidem do Donbasu

- *„ Na území kontrolovaném vládou Ukrajiny je registrováno 1 459 226 vnitřně vysídlených osob. Většina pochází z východní Ukrajiny, cca 20 000 z Krymu.*
- *Jejich struktura je následující: 13 % dětí, 4 % invalidů, 24 % lidí v produktivním věku a 60 % lidí pobírajících nějakou formu důchodu.*
- *Počet vnitřně vysídlených osob je přibližný, jedná pouze o registrované osoby, na druhé straně se odhaduje, že 20-30 % z nich může provozovat tzv. důchodovou turistiku (tj. žije v části, která není pod kontrolou ukrajinské vlády a aby získali sociální transfery, jednou za měsíc přijedou pro výplatu a vrátí se do východní části). “*
- Zdroj: Ukrajinské Ministerstvo pro sociální politiku, zpráva z 28. srpna 2015

Vzájemné vztahy ukrajinské většiny a ruské menšiny se zhoršily po přijetí nového jazykového zákona (únor 2014)

Ústava z roku 1996 zaručovala ochranu jazyka menšin; státní jazyk byl ukrajinština, ale od 2012 možnost užívání tzv. regionálních jazyků

- V roce 2012 byl přijat zákon o státním jazyku, který umožňoval, aby se v regionech kromě ukrajinštiny jako oficiálního jazyka používal další oficiální jazyk/jazyky, pokud jím hovoří více než 10 % místního obyvatelstva
- Na jeho základě zavedlo 13 ze 27 regionů **ruštinu jako druhý oficiální jazyk a dva západní regiony zavedly rumunštinu a maďarštinu**
- **V únoru 2014 zrušil ukrajinský parlament jazykový zákon z roku 2012.** To vyvolalo nespokojenost ruský mluvícího obyvatelstva (Krym a Donbas)
- *Pozn.: Reakce EU - Evropský parlament vydal usnesení k situaci na Ukrajině 26. února 2014, v němž vyzval ukrajinský parlament a nastupující novou vládu, aby respektovaly práva menšin a užívání ruštiny a jazyků menšin. Nabádal k přijetí nové legislativy v souladu s Evropskou chartou pro regionální jazyky nebo jazyky menšin*

3) EU poskytuje Ukrajině různé druhy pomoci – humanitární, technickou, rozvojovou a makrofinanční

- V dubnu 2014 EU poskytla celkový balíček ve výši **11 mld. euro** (granty i půjčky)
- Z toho MFA (ve formě půjčky) ve výši **1,61 mld. euro** (již vyčerpáno)
- V dubnu 2014 rozhodl MMF o poskytnutí půjčky ve výši **17 mld. USD** (čerpáno jen z menší části a půjčka byla následující rok na žádost ukrajinské vlády převedena na větší objem s delší splatností)
- V březnu 2015 rozhodl MMF o prodloužení předchozí půjčky a zvýšení objemu na **17,5 mld. USD. Celkový balíček 40 mld. euro**, jednou z podmínek bylo získání úspory ve výši 15,3 mld. USD od soukromých zahraničních věřitelů
- Po pětiměsíčních jednáních s *Ad hoc* výborem věřitelů pod vedením společnosti Templeton (vlastní cca 9 mld. USD z ukrajinského dluhu, zaměřuje se na nákup dluhopisů zadlužených států, které jsou na tom špatně, ale mají budoucí potenciál, např. Irsko) se podařilo dosáhnout dohody

Celkový příslib makrofinanční pomoci EU Ukrajině

Evropská komise má rating AAA, půjčí si na finančních trzích

- červenec 2002 - 110 mil. euro
- červenec 2010 - 500 mil. euro
- duben 2014 - 1 000 mil. euro
- duben 2015 - 1 800 mil. euro
- -----
- Celkem 3 410 mil. euro

Celkově vyplaceno od května 2014 do října 2015 celkem 2,21 mld. euro

- To je největší balíček finanční podpory poskytnutý třetí zemi v tak krátkém čase
- **První balíček pomoci (MFA I) ve výši 610 mil. euro** založený na rozhodnutí Rady z roku 2002 (110 mil. euro) a 2010 (500 mil. euro) čerpán ve třech tranších (100 mil. euro v květnu 2014; 260 mil. euro v listopadu 2014 a 250 mil. euro v dubnu 2015)
- **Druhý balíček pomoci (MFA II) ve výši 1 mld. euro** založený na rozhodnutí Rady z dubna 2014 byl čerpán ve dvou tranších – 500 mil. euro v červnu 2014 a 500 mil. euro v prosinci 2014
- **Třetí balíček pomoci (MFA III) ve výši 1,8 mld. euro** založený na rozhodnutí Rady z dubna 2015 má být vyplacen ve třech stejných tranších
- V červenci 2015 Evropská komise vyplatila první tranši ve výši 600 mil. euro

Ukrajina od roku 1991 nezávislým státem,
od roku 1992 členem MMF, opakovaně si půjčuje na překonání vážné krize platební bilance

- EU vydala první rozhodnutí o poskytnutí půjčky Ukrajině v roce 2002, první tranši v roce 2014
- MMF má delší zkušenosti, nyní obdobné jako EU - země plní požadavky, někdy později než předepisují Memoranda o porozumění
- Země splácí půjčky (včetně úroků) – *pokud by nezaplatila, MMF by podle současných pravidel pro poskytování půjček přerušil tok peněz*
- Dřívější zkušenosti - prvotní sliby, slabé plnění, přerušování výplat, ukončení pomoci. Za čas vláda požádala o další půjčku (*viz webová stránka MMF/země/Ukrajina*)
- Podmíněné půjčky - požadavky na reformy:
- MMF požadoval např. fiskální konsolidaci, odstranění vysokých schodků Naftogazu, aby nedocházelo k plýtvání energiemi, vysokým schodkům Naftogazu a následně to nemusel zaplatit státní rozpočet (Ukrajina plní požadavek, tím došlo ke skokovému zvýšení cen plynu a topení pro domácnosti, které byly slabším skupinám kompenzovány), nebo změnu kurzového režimu na pohyblivý (Ukrajina zavedla pohyblivý režim, výsledkem bylo prudké znehodnocení měny)

Země je závislá na zahraničních půjčkách

- *Podle informace zveřejněné na webové stránce Ukrajinské národní banky:*
- by Ukrajina v roce 2015 měla získat celkem 16,3 mld. USD v rámci oficiálního financování
- z toho 9,9 mld. USD přijde od Mezinárodního měnového fondu

- *Podle informace premiéra Jaceňuka z oficiální webové stránky:*
- V roce 2014 získala od MMF 4,6 mld. USD, vrátila mu 3,7 mld. USD a čistý přísun tak činil pouze 0,9 mld. USD
- Celkově země v témže roce získala od západních partnerů půjčky v objemu 9 mld. USD, ale zaplatila jim 14 mld. USD
- K tomu dodává premiér: „*Nemůžeme přijímat nové půjčky, abychom z nich spláceli staré. Je to snad spravedlivé pro zemi, která je ve válce?*“

Mezinárodní měnový fond jako jednu z podmínek pro rozhodnutí o poskytnutí nové půjčky ve výši 17,5 mld. USD Ukrajině v roce 2015

- Vyžadoval, aby ukrajinská vláda přispěla k udržitelnosti dluhu jednáním s věřiteli a ušetřila 15,3 mld. USD
- Proto probíhala obtížná jednání se zahraničními soukromými věřiteli
- Původně značně odlišná stanoviska (věřitelé chtěli jen prodloužit splatnost dluhu, ukrajinská vláda prosazovala 40% odpis dluhu)
- nakonec dospěla za podpory MMF a USA k dohodě o restrukturalizaci dluhu

Dohoda o restrukturalizaci dluhu uzavřena cca s polovinou soukromým zahraničních věřitelů 27. srpna 2015, podpis mimořádného usnesení 14. října 2015

- Z objemu 18 mld. USD došlo ke snížení o 20 %, tj. o 3,6 mld. USD (jistiny objemu dluhu)
- 4 roky moratorium na splácení jistiny – odložení splácení jistiny na rok 2019 (splatnost 2015 na 2019, atd.)
- Pokud reálná dynamika hospodářského růstu pod 3 % ročně, neplatí ani nadále jistinu, pokud nominálně nedosáhne HDP výše 125,4 mld. USD, nesplácí jistinu
- Ukrajina má půjčku od ruské vlády – dluhopis ve výši 3 mld. USD z prosince 2013 (ze státního rezervního fondu National Welfare Fund) by měl být splacen v prosinci 2015
- Ukrajina se snažila zapůsobit na Rusko, aby mu dluh odpustilo, včetně výhružek, s tím, *„že to nebyla půjčka Ukrajině, ale ve skutečnosti úplatek předchozímu diktátorovi, aby udržel vztahy s Ruskem a tento úplatek zneužil a že to dá k soudu“*
- Jde o oficiální dluh z rezervního fondu spravovaného ruským Ministerstvem financí, zvláště na krytí investic do infrastruktury při kolísání cen ropy a pro budoucí penze

Memorandum o porozumění ke schválené pomoci EU (MFA III)

definuje hospodářská opatření, jejichž plnění bude EU sledovat

Z věcného hlediska pokrývá šest oblastí:

- Řízení veřejných financí
- Např. *Národní kontrolní úřad* Ukrajiny by měl zveřejňovat auditní zprávy v jejich plné verzi, aby posílil účinnost vnějšího auditu. Měl by rovněž zveřejňovat informace o tom, jaká opatření byla přijata na základě výsledků auditu (podmínka pro druhou tranši)

- Správa společností, transparentnost a boj proti korupci
- Např. založit *Národní protikorupční úřad*, specializovaný *Protikorupční úřad státního žalobce* a *Národní agenturu pro prevenci korupce*; zajistit, aby byly nezávislé a funkční (podmínka pro druhou tranši).

- Energetický sektor
- Např. zlepšit energetickou účinnost (podmínka pro třetí tranši).

- Záchranná sociální síť
- Např. poskytnout ochranu domácnostem ohroženým zvýšením tarifů na energie, zajistit fungující kompenzační mechanismus (podmínka pro druhou tranši).

- Podnikatelské prostředí
- Např. narovnat administrativní postupy pro obchodování na Ukrajině, snížit počet povolení, zjednodušit povolovací a licenční postupy na základě důkladné analýzy nákladů pro firmy a přínosů pro společnost (podmínka pro třetí tranši).

- Finanční sektor
- Např. omezit poskytování bankovních úvěrů spřáteleným subjektům, omezit obcházení pravidel.

4) Závěr

- Makrofinanční pomoc EU je dobře míněným nástrojem, který může přispět ke zlepšení platební bilance a udržitelnějším politikách
- Záleží ale na konkrétních podmínkách, jak je pomoc využita a jak vážně jsou brána doporučení mezinárodních institucí
- V zemi, kde je silná korupce, nízká životní úroveň a válečný konflikt, nemusí být výsledky úplně nejlepší
- Na Ukrajině dochází k reformám, ale postup je pozvolný
- Pozice vlády Ukrajiny je hodně emotivní, ale málo předvídatelná
- Je patrná vysoká vstřícnost vůči Západu a novým půjčkám; menší vůči soukromým věřitelům z předchozích půjček
- Z půjček se financují devizové rezervy, aby země mohla splácet oficiální zahraniční závazky a úroky a poplatky z půjček
- *Nové půjčky šly nyní na účty Naftogazu, aby mohl koupit od Ruska zemní plyn na zimu (1,3 mld. USD od EU, Světové banky, EBRD)*
- Země je prakticky závislá na zahraniční pomoci
- Kladem je podmíněnost oficiálních půjček požadováním reforem
- Pokud se konflikt bude protahovat, je možné, že dojde k dalšímu jednání se zahraničními věřiteli o odpuštění dluhu, případně jeho nesplácení a k přesunu obyvatelstva (do EU a jinam)

Děkuji za pozornost